

**ამირანდარეჯანიანის კომპოზიცია პროპის- ზღაპრის
მორფოლოგიის ჭრილში**

თამთა სურმავა

სამაგისტრო ნაშრომი წარმოდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე შედარებითი
ლიტერატურათმცოდნეობის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების
მოთხოვნის შესაბამისად

პროგრამა: უცხო ენათა ფილოლოგია და შედარებითი
ლიტერატურათმცოდნეობა (შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობა)

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ირმა ყარაულაშვილი, ასოცირებული პროფესორი

თანახელმძღვანელი: ლევან ცაგარელი, პროფესორი, დოქტორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2019

განაცხადი

როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

თამთა სურმავა

26. 06. 2019

მადლობა

მადლობას ვუხდით ჩემი სამაგისტრო ნაშრომის ხელმძღვანელს ირმა ყარაულაშვილს და თანახელმძღვანელს ლევან ცაგარელს, ნაშრომის წერის პროცესში პროფესიული და მორალური დახმარების, გამოჩენილი ყურადღებისა და მოთმინებისათვის. რომ არა მათი მხარდაჭერა ეს კვლევა ამ სახით არ იარსებებდა.

აბსტრაქტი

სამაგისტრო ნაშრომი წარმოადგენს ცდას კლასიკური ხანის ქართული საერო მწერლობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვან ძეგლი, მოსე ხონელის, „ამირანდარეჯანიანი“ განხილულ იქნას ვ. პროპის 1928 წელს გამოქვეყნებული კვლევის, „ზღაპრის მორფოლოგიის“ ძირითად დასკვნათა ფონზე.

დამკვიდრებული ვერსიის თანახმად ნაწარმოები წარმოადგენს ცალკეულ მოთხრობათა კრებულს, რომლებიც სიუჟეტურად გაერთიანებულია მთავარი გმირის-ამირან დარეჯანისძის თავგადასავლით. პროპის სტრუქტურაზე დაყრდნობით, კვლევაში შევეცდებით დავასაბუთოთ „ამირანდარეჯანიანის“ კომპოზიციური მთლიანობა.

როგორც ცნობილია, პროპის ნაშრომი ხალხური ჯადოსნური ზღაპრის პოეტიკის კვლევასა და მისი შინაგანი აგებულების გამოვლენას ეძღვნება შესაბამისად, ნაშრომში წარმოდგენილი იქნება „ამირანდარეჯანიანის“ კომპოზიციის თავისებურებების განხილვა პროპისეული მონათხრობთა შერწყმის ხერხებისა და მოქმედ პირთა ფუნქციების ანალიზის საფუძველზე. თუმცადა, ვინაიდან, „ამირანდარეჯანიანი“ არ არის ზღაპარი და წარმოადგენს ლიტერატურულ ნაწარმოებს, კვლევაში აგრეთვე გათვალისწინებულ იქნება ლიტერატურული ტექსტის თავისებურებები ფოლკლორული ტექსტთან მიმართებით.

საკვანძო სიტყვები: *ამირანდარეჯანიანი, ზღაპრის მორფოლოგია, მოქმედ პირთა ფუნქციები, მონათხრობთა შერწყმის ხერხები.*

Abstract

The present thesis aims at re-evaluating of one of the most important monuments of Medieval Georgian secular literature, *Amirandarejaniani* (attributed to- Mose Khoneli) against the background of findings of V. Propp's 1928 groundbreaking research, "Morphology Of The Folk Tale".

According to the received wisdom, the *Amirandarejaniani* represents a collection of separate stories that are interwoven in the plot united around the figure of the main character – a hero called Amiran Darejanisdze. We will use the structure proposed by Propp in order to, prove the compositionale integrity of the *Amirandarejaniani*.

Propp's monograph studies the poetics of folk magic tale on and reveals its inner structures. Accordingly, this work will focus on peculiarities of the *Amirandarejaniani's* composition based on Propp's methodology, namely, on the ways in which stories are combined and distribution of functions among main personae. However, due to the fact that the *Amirandarejaniani* represents not a fairy tale a literary work, peculiarities of the literary work to the folk text eill also be taken into consideration.

Keywords: Amirandarejanian, Morphology of Fairy tale, functions of active persons, methods of merging stories.